

Bijlage 2 Toelichting op Activiteiten Duurzame Stedelijke Vernieuwing 2016

Inhoud

Opgaven Doorontwikkeling Stedelijke Vernieuwing.....	2
Opgaven Leefomgeving/Openbare ruimte	4
Opgaven Wonen.....	7
Onvoorzien	9

Activiteiten Duurzame Stedelijke Vernieuwing 2016

Opgaven Doorontwikkeling Stedelijke Vernieuwing

De afgelopen jaren zijn reeds een aantal activiteiten (pilots, experimenten) gestart die inmiddels de eerste resultaten hebben opgeleverd. Op het gebied van de woningverbetering heeft dit onder meer geleid tot een aantal diensten die de markt zelf oppakt. Voor 2016 wil het college op de weg doorgaan van vernieuwing. Stedelijke vernieuwing is een dynamisch begrip. Om verder te blijven ontwikkelen is het noodzakelijk dat er in de komende jaren ook goed wordt gekeken naar nieuwe projecten en casussen die kunnen bijdragen aan stedelijke vernieuwing. Zo blijft stedelijke vernieuwing, en daarmee de stad, constant in ontwikkeling.

1^e tranche; op te pakken activiteiten:

	Activiteit	Korte omschrijving	Kosten (x 1.000)
1	Opstellen buurtagenda	Pilot (Leren door Doen) buurtagenda als stap naar buurtbegroting (Scheepmakersdijk).	25
2	Gezamenlijke visie ontwikkelen circulaire economie	Aan de hand van 11 projecten via plan aanpak ontlokken van initiatieven.	20

Ad 1 Buurtagenda

De wens om te onderzoeken of de buurt zelf een buurtagenda met bijbehorende begroting kan opstellen, is ontstaan uit een van de Leren-door-Doen trajecten. De activiteit is in feite al opgestart en de partijen, waaronder de wijkraad, gaan voortvarend te werk. De resultaten worden de eerste helft van 2016 verwacht. Wanneer bewoners meer invloed en dus ook meer verantwoordelijkheid krijgen, zullen zij zich in hun eigen leefomgeving gelukkiger voelen. Het creëren van een prettige leefomgeving kan gezien worden als een van de kerntaken van de gemeente. Dit project wordt opgestart als een pilot. Bij succes is het de bedoeling dat meer wijken een buurtagenda gaan maken en dus meer eigen verantwoordelijkheid nemen. De overheid kan dan langzaam stappen terug nemen.

Ad 2 Circulaire economie

Haarlem maakt de omslag naar de Circulaire Economie. Dat lukt alleen als dit van onderop ontstaat met voldoende tempo, creativiteit en innovativiteit. Met ambassadeurs uit de samenleving, vanuit innovatieve bedrijven en trekkers van maatschappelijke initiatieven, zijn voor 2016 als vervolg op de start bijeenkomst Circus Circulair, diverse kansrijke projecten benoemd. Deze projecten vormen de spaken van het vliegwiel dat van onderaf de onvermijdelijke en noodzakelijke omslag naar de Circulaire Economie naar wijk en stad in gang zet. De ambassadeurs zijn voortrekkers in het programma en geven daarmee een vervolg aan de Circus Circulair activiteiten. Zij maken zelf actief de circulaire omslag en delen waar ze tegen aanlopen, wat hobbels en valkuilen zijn en hoe men elkaar kan steunen in deze omslag. Kortom: ze fungeren als voorbeeld voor anderen. Dat is

nadrukkelijk de insteek van de programma-aanpak. Om in de beeldspraak van het vliegwiel en de spaken te blijven: het wiel heeft nu elf spaken. Als gebeurt wat we willen, komen daar steeds nieuwe spaken bij!

2^e tranche; potentiële activiteiten 2016:

	Activiteit	Korte omschrijving	Kosten (x 1.000)
3	HRLM Lab	Oprichten onafhankelijk platform; benutten kracht samenleving.	25

Ad 3 HRLM Lab e.a.

In Haarlem is op dit moment een brede beweging gaande van maatschappelijke initiatieven die op allerlei beleidsterreinen ideeën bedenken voor maatschappelijke vraagstukken. Om versnelling te geven aan het laten ontstaan van gezamenlijke oplossingen voor uitdagingen in Haarlem is er behoefte om elkaar 'in het midden' te kunnen ontmoeten en samen te werken, oplossingen te bedenken, te experimenteren. Zonder direct in een verhouding van opdrachtgever-opdrachtnemer met elkaar te staan, maar juist vanuit gezamenlijk, sociaal-maatschappelijk belang. In een onafhankelijk platform kunnen initiatiefnemers, de gemeente en het bedrijfsleven elkaar ontmoeten en samen aan maatschappelijke en ruimtelijke opgaves werken.

Opgaven Leefomgeving/Openbare ruimte

De kwaliteit van de openbare ruimte levert een belangrijke bijdrage aan de leefbaarheid in wijken. De openbare ruimte fungeert als ontmoetingsruimte en speelt een belangrijke rol bij het welbevinden/de beleving en de betrokkenheid bij de buurt van de bewoners en gebruikers. Stedelijke vernieuwing zet daarbij in op het verbeteren van de (sociale) kwaliteit. Aanpak door slimme combinaties (vreemd geld / eigen geld en doelstellingen) en verbindingen met onder meer beheer-, milieu-, veiligheid en gezondheidsaspecten. Kansrijk zijn de activiteiten waarbij de het inrichten openbare ruimte onderdeel uitmaakt van een integrale aanpak en financiële inzet vanuit diverse (externe) bronnen. Het gaat daarbij om het verkrijgen van meerwaarde door kwaliteitsimpulsen

1^e tranche; op te pakken activiteiten:

	Activiteit	Korte omschrijving	Kosten (x 1.000)
4	Adoptie Boterplein Leidsebuurt	Plein ter adoptie aanbieden aan bewoners.	25
5	De Dakkas	Burgerinitiatief om op het dak een paviljoen te ontwikkelen.	50
6	Middengebied van Schalkwijk	Maken van ontwikkelstrategie.	50
7	Oefenruimtes in het Slachthuis	Het voormalige kinderdagverblijf op het Slachthuisterrein wordt geschikt gemaakt voor een aantal oefenruimtes.	50
8	Steenbreek	Het stimuleren van het vergroenen van tuinen.	32

Ad 4 Boterplein

Het Boterplein (Leidsebuurt) is een “vergeten” plein. Er is door de ligging weinig controle op en het is er vies en unheimisch. Er zijn zorgen geuit door zowel politie als bewoners. Vooral nu ook de 24 uurs-opvang, die vlakbij ligt, is geopend. Het voorstel is om het plein “ter adoptie aan te bieden”. Zowel de wijkraad, het bewonersbedrijf als bewoners hebben aangegeven dit graag op te willen pakken. Indien succesvol gaat voorbeeldwerking van uit voor andere wijken. Spaarnelanden krijgt geld om het terrein te onderhouden. Door het ter adoptie aan te bieden is er minder onderhoud door Spaarnelanden nodig, waardoor het voor de hand ligt dat Spaarnelanden hier een bijdrage in wil doen.

Ad 5 De Dakkas

Op basis van een burgerinitiatief wordt medewerking gevraagd aan de gemeente om op het dak van de parkeergarage De Kamp een paviljoen te ontwikkelen. De raad verzoekt het college medewerking te verlenen aan realisatie van dit initiatief (motie 16, aangenomen bij de kadernota 2015). De DAKKAS vormt een welkome aanvulling op het stedelijk sociaal en cultureel landschap. Met de toevoeging van een paviljoen op het dak van de parkeergarage wordt de ruimte kwalitatief op een hoger niveau gebracht en voor meer gebruikersgroepen aantrekkelijker gemaakt (innovatief). Het is een nieuwe (buurt)voorziening en draagt ertoe bij dat deze buurt meer bij het centrum betrokken raakt.

Ad 6 Middengebied Schalkwijk

Samen met de eigenaren worden de ontwikkelingsmogelijkheden van het monofunctionele kantoorgebied Schalkwijk Midden verkend. De ontwikkeling is een complex proces waarbij veel verschillende stakeholders verschillende belangen hebben en de ontwikkelingen elk een eigen tijdspad kennen. Vernieuwing vindt plaats naast voortzetting van het huidige gebruik. Het wordt gezien als een gemiste kans voor duurzame stedelijke vernieuwing als er enkel losse transformatieprojecten in dit gebied tot stand komen.

Op dit moment wordt in overleg met de eigenaren gewerkt aan een ontwikkelstrategie. Er worden afspraken gemaakt over de nieuwe identiteit van het gebied, de openbare ruimte en de regels voor herontwikkeling.

De openbare ruimte moet de drager van het gebied worden. Hiermee wordt de identiteit van het gebied bepaald (woonmilieu) en wordt zorg gedragen dat de losse transformatieprojecten een eenheid vormen.

Ad 7 Slachthuis

Het voormalig Slachthuisterrein in Haarlem Oost is in afwachting van een gebiedsontwikkeling. Zit zou een kwaliteitsimpuls betekenen voor dit deel van Haarlem-Oost. Het voormalige kinderdagverblijf op het Slachthuisterrein wordt geschikt gemaakt voor een aantal oefenruimtes (minimaal 4), waar in Haarlem sinds de sluiting van Daisy Bell (tot 2011 in het voormalige slachthuis) een groot gebrek aan is (zie ook Cultuurnota Haarlem 2013-2020). Stichting Patronaat zal de oefenruimtes voor bandjes en individuele muzikanten exploiteren, in nauwe samenwerking met de Haarlemse popscene en Stichting Hart. Voor de docenten van de Popschool van Hart is tevens een oefenruimte te gebruiken als leslokaal. Voor het Haarlemse popklimaat en de keten van popmuziek is het realiseren van oefenruimtes essentieel. Het Slachthuisterrein leent zich daarnaast goed voor muziek(festival)activiteiten, die zorgen voor verlevendiging van de wijk en een breed publieksbereik. Het leegstaande pand wordt weer casco geschikt gemaakt en zal tevens inpandig worden verbouwd. Dit heeft een directe waardevermeerdering tot gevolg. Daarnaast wordt een leegstaand gebouw in gebruik genomen, hetgeen ook m.b.t. de leefbaarheid en de sociale veiligheid een positieve impuls aan het gebied geeft. De buurt krijgt naar verwachting aanvullend op de oefenruimtes diverse activiteiten die van grote waarde zijn voor de sfeer en een impuls kunnen betekenen voor de Slachthuisbuurt.

Ad 8 Steenbreek

We moeten allemaal inspelen op de (gevolgen van de) klimaatverandering. Het doel van Operatie Steenbreek is om de burgers te enthousiasmeren om hun tuin te vergroenen. De negatieve gevolgen van verstening worden daarbij onder de aandacht gebracht. Zoals de afbreuk van de biodiversiteit en klimaatverandering. Tijdens hoosbuien – waar we steeds vaker mee te maken hebben - moet het regenwater snel worden afgevoerd om overlast te overkomen. Dit betekent een enorme druk op het riool. Burgers die hun tuin vergroenen dragen een belangrijke bijdrage aan de leefbaarheid van hun buurt. Zeker als men bedenkt dat plusminus 40% van de stedelijke oppervlakte in bezit is van particulieren. De campagne richt zich op het veranderen van de mindset van de Haarlemmers. En het is een klimaatadaptatie project. Er is dus hoge maatschappelijke urgentie. Daarnaast heeft Platform Haarlem Groener zelf aangegeven dat ze het project willen trekken. Ook in die zin is er maatschappelijke urgentie.

2^e tranche; potentiële activiteiten 2016

	Activiteit	Korte omschrijving	Kosten (x 1.000)
9	Vernieuwing onderwijsvoorziening Schalkwijk	Integrale en gezamenlijk aanpak van de openbare ruimte rondom de scholen aan de Belgiëlaan.	250

Ad 9 Openbare ruimte Belgiëlaan

Doel van dit project is het verbeteren van de openbare ruimte rondom de scholen aan de Belgiëlaan en Floris van Adrichemlaan. In Schalkwijk is een uitgebreid onderzoek gedaan naar de huisvesting van scholen in Schalkwijk. Dit onderzoek heet 'Nieuw leven voor scholen in Schalkwijk' en is uitgevoerd door onderzoeksbureau Mevrouw Meijer. Hieruit is een grootschalige aanpak van onderhoud, renovatie en nieuwbouw van scholen in Schalkwijk gekomen. Aan de Belgiëlaan zal de Rudolf Steiner (school en college) het oude gebouw van de Mgr. Huibers en haar eigen gebouwen levensduurverlengend renoveren en een gedeelte nieuw aanbouwen. Verderop zal er een kleine uitbreiding plaatsvinden van de Piramide Europawijk. Aan de Floris van Adrichemlaan zal de Piramide Boerhaavewijk een grootschalige renovatie krijgen. Uit het onderzoek kwam echter ook naar voren dat de buitenruimte ernstig verrommeld is. Dit zorgt voor slechte bereikbaarheid tussen school en buurt en bovendien onveilige (zowel verkeer, als sociaal) situaties. Dringend advies uit dit onderzoek is dan ook dat tegelijkertijd met de scholen ook de buitenruimte wordt meegenomen. Het eerste doel is de bereikbaarheid en veiligheid te verbeteren. Het tweede doel is om deze 'groenstrook' een maatschappelijke invulling te geven door het zo in te richten dat school en buurt deze ruimte als centrale plekken in de wijken gaan gebruiken. Door dit gelijktijdig aan te pakken met de scholen kan een integraal programma tussen en met onderwijs, gebiedsbeheer, ruimtelijk beleid, openbare ruimte, groen en verkeer tot stand komen. Hier worden ook de maatschappelijke partners uit de sport en het welzijnswerk betrokken. Ook woningbouwcorporaties zijn aangehaakt. De verbetering van de openbare ruimte zal in fasen de komende jaren worden aangepakt. De eerste helft van 2016 kan worden gebruikt om het plan uitgewerkt te krijgen. Er wordt met alle stakeholders overlegd om

een breed gedragen plan te kunnen uitvoeren. Deze uitvoering zal gefaseerd uitgevoerd gaan worden. Er zal aangesloten worden bij de bouwontwikkeling van de scholen. De eerste uitvoering (aanpak schoolplein Piramide Boerhaavewijk) staat voor de zomervakantie van 2016 gepland

Opgaven Wonen

Haarlem zet zich in op een beschikbaar en kwalitatief woningaanbod: het behouden en verbeteren van het woonmilieu en daarmee de leefbaarheid. Speerpunten van beleid zijn zowel de beschikbaarheid als betaalbaarheid van het wonen. Haarlem zet vanuit het oogpunt van de stedelijke vernieuwing in op een ongedeelde woonstad. Vraaggericht en organisch bouwen is het devies voor de komende jaren. Het verduurzamen van de woningvoorraad door en met de bewoners blijkt in Haarlem aan te slaan en kan aan de hand van de opgedane ervaringen verder worden uitgerold. Een investering in een duurzamere woningvoorraad bij nieuwbouw en renovatie vertaalt zich terug in lagere woonlasten voor de bewoners. In deze lijn biedt de stedelijke vernieuwing ook kansen voor de potenties van maatschappelijke initiatieven op gebied van zelfbouw, omzetting van kantoren en winkelruimten naar woningen. Voldoende flexibiliteit wordt ingebouwd om urgente kwesties te kunnen oppakken. Doorzetten van de samenwerking tussen bewoners, ondernemers en de lokale overheid (cf. de werkwijze van de energieke stad¹). Het gaat om het bevorderen van collectieve energieopwekking en het stimuleren van de markt van energiebesparende renovaties. Het verminderen van de energielasten heeft een positief effect op de betaalbaarheid van de woonlasten.

1^e tranche; op te pakken activiteiten:

	Activiteit	Korte omschrijving	Kosten (x 1.000)
10	Opgewerkte Woningclub	Stimuleren woningeigenaren	40
11	Meetbaar maken waardecreatie Haarlem Oost	Door de baten in beeld te brengen worden investeringen gestimuleerd	50
12	Stimulering locatiegebonden woningbouw		160

Ad 10 Opgewekte Woningclub

In 2030 wil Haarlem een klimaatneutrale stad zijn. Dat heeft voor woningeigenaren een grote consequentie: zij dienen hun energiegebruik aan te passen en te vergroenen. Zo'n 30% van de energie kan een huishouden zelf opwekken door bijvoorbeeld zonnepanelen via de collectieve zonnestroomdaken te kopen. Een huishouden zal de woning daarnaast nog eens 30% energiezuiniger moeten maken door bijvoorbeeld met de Opgewekte Club mee te doen. Het resterende deel van 40% zal een huishouden oplossen met technieken die nu nog niet bekend of gangbaar zijn. De

¹ Voorheen Haarlemse methode genoemd

Opgewekte Woning Club is het eerste product dat het aantrekkelijk en leuk maakt om de woning 30% energiezuiniger te maken. De multiplier voor de OWC is 18x (omzet/investering gemeente) voor de eerste 5 jaar. Daarnaast zal er duurzame werkgelegenheid ontstaan.

Ad 11 Waardecreatie Haarlem Oost

Woningbouwcorporaties, gemeente, wijkinitiatieven en particuliere eigenaren/VVE's willen komende jaren een groot aantal woningen energetisch opknappen/renoveren in Haarlem Oost. Ook willen ze de kwaliteit van de openbare ruimte verbeteren.

Het energetisch verbeteren van de woningen heeft een positief effect op de kwaliteit van het gebied, verminderen energiearmoede, bevorderen werkgelegenheid, verbeteren wooncomfort, vergroten sociale betrokkenheid en het verhogen vastgoedwaarde, etc. Of wel het levert integrale waarde creatie op voor de gemeente en betrokkenen. In het verleden is met de gemeente, de Watt voor Watt partners en bewoners een effectenarena voor de Slachthuisbuurt opgesteld. Deze effectenarena levert inzicht in de kwalitatieve meerwaarde van de energie-interventies. Bij alle partners bestaat de behoefte om de kwalitatieve en kwantitatieve effecten van deze interventie vooraf meetbaar te maken. Het meetbaar maken van waardecreatie van projecten in Haarlem Oost levert een onderbouwing in de keuze voor energiezuinige renovatie van woningen bijvoorbeeld de kostbare 0 op de meter woningrenovatie.

Ad 12 Stimulering locatiegebonden woningbouw

In aansluiting op de bestaande regeling waarbij de mogelijkheid bestaat om een bijdrage in de onrendabele top te doen als gevolg van excessieve bouwkosten, wordt ook bij de Duurzame Woningverbetering dit instrument opgenomen. te denken valt aan bijvoorbeeld blok V Schalkwijk midden.

2^e tranche; potentiële activiteiten 2016

	Activiteit	Korte omschrijving	Kosten (x 1.000)
15	Optimaliseren woningvoorraad/ nieuwe Woonvisie	Samen met partijen de basis leggen voor concrete woningbouwafspraken.	pm
13	Langer zelfstandig wonen		100

Ad 15 Optimaliseren woningvoorraad/ nieuwe Woonvisie

De huidige woonvisie wordt in de loop van 2016 vervangen. Samen met externe partijen en met de betrokken bewoners worden de ambities voor de komende jaren geconcretiseerd.

Ad 13 langer zelfstandig Wonen

De opgave om 'Langer Zelfstandig Wonen' voor de verschillende doelgroepen (beter) mogelijk te maken, vraagt extra inzet op thema's in de (samenhangende) gebieden wonen, woonomgeving en ondersteuning. Dit vraagt (roept) in feite om stedelijke vernieuwing met en door nieuwe samenwerkingsverbanden. De stedelijke vernieuwing is vooral nodig met betrekking tot versterking van de wijkinfrastructuur, de realisatie van nieuwe woonconcepten en de geschiktheid van de woningvoorraad. Wanneer we op meerdere aspecten inzetten kunnen we er voor zorgen dat de stedelijke vernieuwing van Haarlem wordt afgestemd op de maatschappelijke ontwikkelingen van dit decennium.

Onvoorzien

2^e tranche; potentiële activiteiten 2016

	Activiteit	Korte omschrijving	Kosten (x 1.000)
14	Urgentiebudget		123